

УДК 339.7

ВПЛИВ СВІТОВОГО РИНКУ АЛЬТЕРНАТИВНОГО ФІНАНСУВАННЯ НА РОЗВИТОК МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ<https://orcid.org/0000-0003-1465-7794>

Апальков Сергій Сергійович, аспірант, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, м. Дніпро, e-mail: svstager@gmail.com, тел. +38 067 501 63 47

Serhii Apalkov, postgraduate student, Oles Honchar Dnipro National University, Dnipro

S. Apalkov. Influence of the world market of alternative finance on the development of small and medium businesses (SMEs).

The article is of an exploratory nature and is devoted to the theme of the influence of the world market of alternative finance on the development of small and medium business. The active development of the global international market for alternative financing has led to a discourse on its impact on the activity of small and medium-sized enterprises (SMEs) in the country. The study showed that the likelihood of attracting funding in the alternative finance market depends largely on the type of the business activity of the SMEs. A matrix of the most used sources of alternative finance by the region (Asia, America, Europe) was formed. The greatest opportunities for alternative finance exist for businesses operating in the technology sector, retail and wholesale, as well as construction. In addition, studies have shown that cross-border SMEs' activity is increasing with the use of all alternative funding models. The analysis of transactional flows across the European continent, which are related to cross-border crowdfunding by platforms, and their approaches to internationalization, suggests that most of them implement international expansion strategies.

Апальков С. С. Вплив світового ринку альтернативного фінансування на розвиток малого та середнього бізнесу.

Стаття носить оглядовий характер і присвячена темі впливу світового ринку альтернативного фінансування на розвиток малого та середнього бізнесу. Активний розвиток глобального міжнародного ринку альтернативного фінансування зумовив дискурс щодо його впливу на активність малого та середнього підприємництва (МСП) в країні. Проведене дослідження показало, що вірогідність залучення фінансування на ринку альтернативного фінансування багато в чому залежить від сфери діяльності МСП. Була сформована матриця найбільш застосовуваних джерел альтернативного фінансування у розрізі регіонів (Азія, Америка, Європа). Найбільші можливості щодо альтернативного фінансування існують для бізнесів, які працюють в технологічній сфері, галузях роздрібної та оптової торгівлі, а також будівництві.

Крім того, дослідження показало, що зростає транскордонна активність МСП при використанні усіх моделей альтернативного фінансування. Аналіз трансакційних потоків на Європейському континенті, пов'язаних з транскордонним фінансуванням, і підходів платформ по інтернаціоналізації, дозволяє зробити висновок, що більшість з них реалізують стратегії міжнародного розширення.

Апальков С. С. Влияние мирового рынка альтернативного финансирования на развитие малого и среднего бизнеса.

Статья носит обзорный характер и посвящена теме влияния мирового рынка альтернативного финансирования на развитие малого и среднего бизнеса. Активное развитие глобального международного рынка альтернативного финансирования обусловило дискурс относительно его влияния на активность малого и среднего предпринимательства (МСП) в стране. Проведенное исследование показало, что вероятность привлечения финансирования на рынке альтернативного финансирования во многом зависит от сферы деятельности МСП. Была сформирована матрица наиболее применяемых источников альтернативного финансирования в разрезе регионов (Азия, Америка, Европа). Наибольшие возможности альтернативного финансирования существуют для бизнеса, которые работают в технологической сфере, отраслях розничной и оптовой торговли, а также строительстве. Кроме того, исследование показало, что растет трансграничная активность МСП при использовании всех моделей альтернативного финансирования. Анализ транзакционных потоков на Европейском континенте, связанных с трансграничным финансированием, и подходов платформ по интернационализации, позволяет сделать вывод, что большинство из них реализуют стратегии международного расширения.

Постановка проблеми. В останнє десятиліття спостерігається різкий стрибок у розвитку альтернативних моделей фінансування бізнесу, що діють на основі Інтернет-платформ (акціонерний краудфандинг, рівноправне бізнес кредитування, тощо). Їх переваги з точки зору швидкості, простоти та доступності залучення фінансових ресурсів

у порівнянні з традиційними джерелами забезпечує їх привабливість як з точки зору постачальників, так і одержувачів фінансових ресурсів. З одного боку це демонструє високий потенціал для розвитку ринку альтернативного фінансування саме в сегменті малих і середніх підприємств (МСП), а з іншого – існують певні специфічні ризики та недоліки в залежності від конкретних секторів їх економічної діяльності, які потребують детального дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематику альтернативного фінансування активно вивчає Кембріджський центр альтернативного фінансування при Кембріджському університеті у Великобританії і публікує щорічні звіти про стан розвитку цих ринків щодо усіх регіонів світу [1, 2].

Питаннями розвитку краудфандінгу займаються такі дослідники як Ценклер Н. И., Панько М. В., Огородник В. О., Макарович В. К. [3], Києвич А. В., Койп А. Д. [4], Болдарук Д. Ю. [5], Аккерман К. [6] та інші.

Метою статті є розгляд дискурсу розвитку міжнародного ринку альтернативного фінансування в контексті впливу на активність малого та середнього підприємництва.

Результати дослідження. Відповідно до звіту ОЕСР [7], малі та середні підприємства (МСП) все частіше звертаються до альтернативних джерел фінансування, водночас, обсяги нових банківських кредитів в ряді країн зменшуються.

Однак, багато малих і середніх підприємств все ще залишаються занадто залежними від банківських кредитів, а використання інших інструментів, крім прямого боргу, сильно відрізняється в різних країнах.

Малий і середній бізнес (МСБ) утворюють основу для національних економік країн-членів ОЕСР [7], забезпечуючи 60% всієї зайнятості та в середньому від 50% до 60% доданої вартості в країні.

Ринок альтернативного фінансування найбільш динамічно розвивається в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні. На другому місці йде Американський континент. Європа значно поступається в цьому контексті зазначеним регіонам і представлена на третьому місці [8].

Зокрема, аналіз обсягів 2016 року показує, що альтернативне фінансування для підприємств продовжувало зростати в континентальному Китаї.

Таблиця 1

Сфери діяльності компаній, які найбільше фінансуються краудфандинговими платформами в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні за типом моделі

Модель	1 місце	2 місце	3 місце
Рівноправне споживче кредитування	Бізнес та професійні послуги	Роздрібна та оптова торгівля	Нерухомість та житло
Рівноправне бізнес кредитування	Бізнес та професійні послуги	Роздрібна та оптова торгівля	Будівництво
Краудінвестинг	Технологія	Відпочинок та гостинна справа	Інші
Винагородний краудфандинг	Мистецтво, музика та дизайн	Дизайн продукту	Кіно та розваги
Благодійний краудфандинг	Здоров'я та соціальна робота	Благодійність та філантропія	Освіта та наука

Джерело: складено на основі [8]

Аналіз підприємств, які переважно фінансуються краудфандинговими платформами, за видами діяльності показав, що технологічні компанії обіймають топові позиції практично в усіх регіонах Америки та регіону. Однак, популярність інших секторів серед краудфандингових інвесторів різниться в залежності від регіону. Так, в США в ТОП-5 галузей входять «Нерухомість», «Їжа та напої», «Кіно та розваги»,

«Роздрібна та оптова торгівля». В Канаді також «Нерухомість», проте ще «Соціальне підприємництво» та «Інтернет і торгівля». В латиноамериканських країнах популярними секторами, окрім технологічного, є «Виробництво та інжиніринг», «Будівництво» та «Бізнес та професійні послуги».

Таблиця 2

Сфери діяльності компаній, які найбільше фінансуються краудфандинговими платформами в Америці за регіоном

Сфера діяльності	США	Канада	Латиноамериканські країни
Нерухомість та житло	20%	14%	
Технологія	12%	21%	12%
Їжа та напої	10%		
Кіно та розваги	7%		
Роздрібна та оптова торгівля	7%		
Соціальне підприємство		14%	
Інтернет і торгівля		14%	
Виробництво та інжиніринг			9%
Будівництво			8%
Бізнес та професійні послуги			9%
Інші	44%	37%	62%
Всього	100%	100%	100%

Джерело: складено на основі [4]

В Європі галузева структура інвестицій дуже залежить від типу моделі краудфандингової платформи. Так, деякі моделі природно узгоджуються з певними галузями промисловості і тому мають там максимальну представленість. Наприклад, не дивно, що переважна більшість проектів для краудфандингу, заснованого на нерухомості (83%) та рівноправного майнового кредитування (84%) пов'язана з сектором «Нерухомість і житло». Що стосується боргових цінних паперів, то понад 45% фінансування було спрямовано на підприємства, що займаються питаннями охорони навколишнього середовища, відновлюваної енергетики та клінінговими технологіями. У випадку винагородного краудфандингу 27% бізнес-фандрейзингів були у секторах «Фільми та розваги» та 26% - у «Мистецтво, музика та дизайн». Для моделі розподілу прибутку 53% стосуються спорту, а 24% - харчування та напоїв.

Таблиця 3

Сфери діяльності компаній, які найбільше фінансуються краудфандинговими платформами в Європі за типом моделі

Модель	1 місце	2 місце	3 місце
Рівноправне бізнес кредитування	Біотехнології, Медтих та E-Health	Їжа та напої	Технологія
Краудінвестинг	Технологія	Нерухомість та житло	Інтернет і торгівля
Винагородний краудфандинг	Кіно та розваги	Мистецтво, музика та дизайн	Технологія
Благодійний краудфандинг	Благодійність та філантропія	Соціальне підприємство	Мистецтво, музика та дизайн
Краудфандинг, заснований на нерухомості	Нерухомість та житло		
Інвойс трейдинг	Транспорт та комунальні послуги	Роздрібна та оптова торгівля	Будівництво
Боргові цінні папери	Навколишнє середовище, відновлювана енергетика та клінінгові технології	Нерухомість та житло	Енергетика та гірнична справа
Розподіл прибутку	Спорт	Їжа та напої	Енергетика та гірнична справа
Рівноправне майнове кредитування	Нерухомість та житло	Їжа та напої	Виробництво та інжиніринг

Джерело: складено на основі [4]

Таким чином, підсумовуючи аналіз сфер діяльності компаній, що користуються альтернативним фінансуванням, у регіональному розрізі можна зробити висновок, що в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні, Європі та США дуже різняться галузі, куди направляються подібні інвестиції. Отже, йде мова про *фактор регіональної спеціалізації за галузевою ознакою* ринку альтернативного фінансування для МСБ.

Таблиця 4

Матриця найбільш застосовуваних джерел альтернативного фінансування у залежності від сфери діяльності проекту компанії та у розрізі регіонів

Сфера діяльності	Регіон / Модель альтернативного фінансування		
	Європа	Азія	Америка
Соціальне підприємство	Благодійний краудфандинг	-	-
Бізнес та професійні послуги	-	Рівноправне бізнес кредитування, Рівноправне споживче кредитування	Рівноправне бізнес кредитування
Біотехнології, Медтех та E-Health	Рівноправне бізнес кредитування	-	-
Благодійність та філантропія	Благодійний краудфандинг	Благодійний краудфандинг	-
Будівництво	Інвойс трейдинг	Рівноправне бізнес кредитування	Балансове бізнес кредитування, Рівноправне бізнес кредитування
Виробництво та інжиніринг	Рівноправне майнове кредитування	-	-
Відпочинок та гостинна справа	-	Краудінвестинг	-
Дизайн продукту	-	Винагородний краудфандинг	-
Енергетика та гірнична справа	Боргові цінні папери, Розподіл прибутку	-	-
Здоров'я та соціальна робота	-	Благодійний краудфандинг	-
Їжа та напої	Рівноправне бізнес кредитування, Рівноправне майнове кредитування, Розподіл прибутку	-	Розподіл прибутку
Інтернет і електронна торгівля	Краудінвестинг	-	Балансове бізнес кредитування, Краудінвестинг
Кіно та розваги	Винагородний краудфандинг	Винагородний краудфандинг	Винагородний краудфандинг
Мистецтво, музика та дизайн	Благодійний краудфандинг, Винагородний краудфандинг	Винагородний краудфандинг	Винагородний краудфандинг
Навколишнє середовище, відновлювана енергетика та клінінгові технології	Боргові цінні папери	-	-
Нерухомість та житло	Боргові цінні папери, Краудінвестинг, Краудфандинг, заснований на нерухомості, Рівноправне майнове кредитування	Рівноправне споживче кредитування	-

Освіта та наука	-	Благодійний краудфандинг	-
Роздрібна та оптова торгівля	Інвойс трейдинг	Рівноправне бізнес кредитування, Рівноправне споживче кредитування	Балансове бізнес кредитування, Рівноправне бізнес кредитування, Розподіл прибутку
Спорт	Розподіл прибутку		
Технологія	Винагородний краудфандинг, Краудінвестинг, Рівноправне бізнес кредитування	Краудінвестинг	Винагородний краудфандинг, Краудінвестинг, Розподіл прибутку
Транспорт та комунальні послуги	Інвойс трейдинг	-	-
Фінансовий сектор	-	-	Краудінвестинг

Джерело: складено автором

Як видно, в усіх регіонах (Азія, Америка, Європа) найбільші широкі спектр можливих джерел альтернативного фінансування для МСБ, які працюють в технологічній сфері, галузях роздрібної та оптової торгівлі, а також будівництві. Натомість інші сфери (медична, електронна комерція, нерухомість, тощо) фінансуються по-різному в залежності від регіону.

Слід зазначити, що на ринку альтернативного фінансування зростає обсяг транскордонних операцій. Оскільки внутрішня конкуренція посилюється, а масштабування ускладнюється усередині однієї країни, платформи демонструють більш високі рівні міжнародної діяльності. У деяких випадках до цього спонукають посилення регуляторних режимів, які обмежують активність платформ. Так, наприклад, у Європі в 2016 році 77% платформ повідомили про певний рівень транскордонних надходжень для підтримки місцевих кампаній, а 44% - про відтік підтримки місцевих користувачів для кампаній за кордоном. Це значно більше показники порівняно з 2015 роком, де вони становили 54% та 24% відповідно.

Також аналіз транзакційних потоків на Європейському континенті, які пов'язані з транскордонним фінансуванням, та підходів платформ щодо інтернаціоналізації, дозволяє зробити висновок, що більшість з них реалізують стратегії міжнародного розширення. Найбільш міжнародно-орієнтовані моделі - це рівноправне майнове і бізнес кредитування. На другому місці – інвойс-трейдинг. Найпопулярніша стратегія полягає в тому, щоб обслуговувати міжнародні ринки через глобальний веб-сайт англійською мовою, використовуючи власний персонал, що є типовим для інтернаціоналізації інтернет-компаній на ранній стадії. Ця модель особливо виражена у сегменті краудфандингу, заснованого на нерухомості (58%), рівноправному споживчому кредитуванні (56%), краудінвестингу (51%) та благодійному краудфандингу (50%).

Деякі платформи також повідомляють про різні інші міжнародні стратегії, найпоширенішими з яких є стратегічне партнерство з іноземними організаціями, що є дистриб'юторами та дилерами, а також продажі технологій платформ іноземним покупцям у формі ліцензій та франчайзингових схем.

Таблиця 5

Популярність стратегії інтернаціоналізації в залежності від моделі альтернативного фінансування в Європі

Модель / Стратегія інтернаціоналізації	Немає міжнародної експансії	Локалізований сайт з власним брендом	Локалізований сайт з місцевим брендом	Глобальний англійський веб-сайт	Інша
Краудфандинг, заснований на нерухомості	21%	36%	0%	50%	0%

Акціонерний краудфандинг	44%	25%	0%	33%	5%
Інвойс трейдинг	11%	56%	0%	22%	11%
Винагородний краудфандинг	43%	21%	5%	26%	7%
Рівноправне споживче кредитування	43%	38%	0%	48%	0%
Рівноправне бізнес кредитування	31%	33%	0%	27%	9%
Рівноправне майнове кредитування	9%	55%	0%	36%	9%
Благодійний краудфандинг	46%	17%	5%	32%	10%

Джерело: складено на основі [1]

Висновки. Стрімкий розвиток глобального ринку альтернативного фінансування відкрив широкі можливості для підприємств малого та середнього бізнесу, особливо в контексті підвищення вимог з боку традиційних інституцій (перш за все, банків). Зазначений ринок нараховує досить широкий вибір моделей фінансування, які включають рівноправне кредитування, краудінвестинг, благодійний та винагородний краудфандинг. В залежності від сфери діяльності МСБ була сформована матриця найбільш застосовуваних джерел альтернативного фінансування у розрізі регіонів (Азія, Америка, Європа), яка показала, що найбільші можливості щодо альтернативного фінансування існують для МСБ, які працюють в технологічній сфері, галузях роздрібної та оптової торгівлі, а також будівництві. Крім того, аналіз показав, що зростає транскордонна активність МСБ при використанні усіх моделей альтернативного фінансування.

Список використаних джерел:

1. Tania Ziegler, E.J. Reedy, Annie Le, Bryan Zhang, Randall S. Kroszner, Kieran Garvey "Hitting Stride: the Americas alternative finance industry report". 2017. p. 44. / Available at: https://www.jbs.cam.ac.uk/fileadmin/user_upload/research/centres/alternative-finance/downloads/2017-05-americas-alternative-finance-industry-report.pdf.
2. Tania Ziegler, Rotem Shneor, Kieran Garvey, Karsten Wenzlaff, Nikos Yerolemou, Rui Hao, Bryan Zhang "Expanding Horizons: The 3rd European Alternative Finance Industry Report". 2016. p. 123. / Available at: https://www.jbs.cam.ac.uk/fileadmin/user_upload/research/centres/alternative-finance/downloads/2018-ccaf-exp-horizons.pdf.
3. Ценклер Н. И., Панько М. В., Огородник В. О., Макарович В. К. Краудфандинг в Украине: специфика учета. *Sustainable Development*. 2015. Vol. 3 (24). С. 38–42.
4. Киевич А. В., Коїп А. Д. Краудінвестинг как альтернативная модель финансирования инвестиционного проекта. *Экономика и банки*. 2016. № 1. С. 58–65.
5. Болдарук Д. Ю. Краудфандинг как новый источник финансирования инновационной деятельности в сельском хозяйстве // *RJOAS*. 2015. № 6 (42). URL: https://rjoas.com/issue2015-06/article_03.pdf.
6. Аккерман К. Краудфандинг як фінансовий інструмент. URL: http://ufin.com.ua/analit_mat/sdu/139.htm.
7. OECD "Financing SMEs and Entrepreneurs 2018: An OECD Scoreboard". Published on February 21, 2018. / Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.oecd.org/industry/smes/financing-smes-and-entrepreneurs-23065265.htm>.
8. Апальков С.С. «Детермінанти розвитку світового ринку альтернативного фінансування» / «Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління». Volume 29 (68). № 4, 2018.
9. CULTIVATING GROWTH: The 2nd Asia Pacific Region Alternative Finance Industry Report. https://www.jbs.cam.ac.uk/fileadmin/user_upload/research/centres/alternative-finance/downloads/2017-09-cultivating-growth.pdf.

References:

1. Tania Ziegler, E.J. Reedy, Annie Le, Bryan Zhang, Randall S. Kroszner, Kieran Garvey "Hitting Stride: the Americas alternative finance industry report". 2017. p. 44. / Available at: https://www.jbs.cam.ac.uk/fileadmin/user_upload/research/centres/alternative-finance/downloads/2017-05-americas-alternative-finance-industry-report.pdf.
2. Tania Ziegler, Rotem Shneor, Kieran Garvey, Karsten Wenzlaff, Nikos Yerolemou, Rui Hao, Bryan Zhang "Expanding Horizons: The 3rd European Alternative Finance Industry Report". 2016. p. 123. / Available at:

https://www.jbs.cam.ac.uk/fileadmin/user_upload/research/centres/alternative-finance/downloads/2018-ccaf-exp-horizons.pdf.

3. Zenkler N. I., Panko M. V., Ogorodnik V. O., Makarovich V. K. Crowdfunding in Ukraine: accounting specifics. *Sustainable Development*. 2015. Vol. 3 (24). Pp. 38–42.
4. Kievich A.V., Koip A.D. Crowdinvesting as an alternative model for financing an investment project. *Economy and banks*. 2016. No. 1. P. 58–65.
5. Boldaruk D. Yu. Crowdfunding as a new source for financing innovation in agriculture // *RJOAS*. 2015. № 6 (42). URL: https://rjoas.com/issue2015-06/article_03.pdf.
6. Ackerman K. Crowdfunding as a financial instrument. URL: http://ufin.com.ua/analit_mat/sdu/139.htm.
7. OECD “Financing SMEs and Entrepreneurs 2018: An OECD Scoreboard”. Published on February 21, 2018. / Available at: <http://www.oecd.org/industry/smes/financing-smes-and-entrepreneurs-23065265.htm>
8. Apalkov Serhii "Determinants of the development of the world market of alternative finance" / *Scientists' notes of the Taurida National University named after VI Vernadsky Series: Economics and Management* . Volume 29 (68). No. 4, 2018.
9. *CULTIVATING GROWTH: The 2nd Asia Pacific Region Alternative Finance Industry Report*. https://www.jbs.cam.ac.uk/fileadmin/user_upload/research/centres/alternative-finance/downloads/2017-09-cultivating-growth.pdf.

Keywords: *alternative finance; crowdinvesting; P2P lending; donation-based crowdfunding; reward based crowdfunding.*

Ключові слова: *ринок альтернативного фінансування; краудінвестинг; рівноправне кредитування; благодійний краудфандинг; винагородний краудфандинг.*

Ключевые слова: *рынок альтернативного финансирования; краудинвестинг; равноправное кредитование; благотворительный краудфандинг; вознаградительный краудфандинг.*

Рецензент: Мешко Н. П., завідувач кафедри менеджменту і туристичного бізнесу, доктор економічних наук, професор, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, м. Дніпро

Перевірено на плагіат: <https://corp.unicheck.com/library/viewer/report/6444692>